

Jak dál s technickým zařízením a zejména elektrickým?

JUDr. Zbyněk Urban, Praha – poradenská činnost

Technická zařízení nejrůznějšího provedení a druhu se stala součástí našeho života. Elektrická zařízení zde zaujmají určité významné místo, a to z mnoha důvodů. Z pohledu technické veřejnosti jsou řazena a vnímána jako vyhrazená technická zařízení (VTZ). Označení pro vyhrazená technická zařízení není žádným novým pojmem, ale dostalo pozeňání na základě zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce. Zákon uvádí v § 6 vyhrazená technická zařízení, a to technická zařízení tlaková zdvihací, elektrická a plynová. V roce 1979 byly vydány vyhlášky č. 18 až 21/1979 Sb., kterými se určují příslušná vyhrazená zařízení a stanovují se některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti.

míry souviselo s normou ČSN 33 1600:1994 (Revize a kontroly elektrického ručního nářadí během používání), která nahradila obdobně zaměřené dřívější normy na revize ČSN 34 3880:1960 a ČSN 34 3881:1964.

Doporučení se v roce 1999 změnilo v normu ČSN 33 1610 (Revize a kontroly elektrických spotřebičů během jejich používání), ke které si dovoluji – při

vší účtět k autorům – dodat, že šlo o komerční vítězství administrativy nad technikou. Vznikl pojem kontrolního technika a potvrzení o kvalifikaci vydávaná pro tuto funkci. Zde začíná problém se stanovením, co bude i nadále vyhrazeným technickým zařízením a co spotřebičem či nářadím. K tomu připomeňme vzniklou iniciativu revidovat a kontrolovat spotřebiče a nářadí všem, všude a za všech okolností a – v duchu doby – za poplatek. Celá zmíněná úprava režimu provozu přinesla na jedné straně měřicí přístroje pro kontrolní činnost, které měly postupně i mnoho dalších užitečných vlastností, na druhé straně tiskopisy, knihy kontrol, nálepky, štítky, přehledy a plány pro kontrolní a „revizní“ činnost v této oblasti.

V průběhu času a změň je třeba připomenout vstup České republiky do Evropské unie, který u mnoha výrobků znamenal minimálně dvouletou záruční lhůtu. Bylo třeba učinit změny legislativy v rámci sbližování předpisů členských států. Výsledkem pro revize a kontroly ručního nářadí a spotřebičů byla oprava ČSN 33 1610:2007, kterou byla vypuštěna příloha D – řečeno krátce pro praxi: revize může provádět jen revizní technik s kvalifikací podle § 9 vyhlášky č. 50/1978 Sb. Toto jednak znamenalo konec funkce kontrolního technika, jednak

značný zásah do života mnoha uživatelů spotřebičů a ručního nářadí. Pro zmírnění dopadu v praxi vydal SUIP (Státní úřad inspekce práce) stanovisko, podle kterého se nebudou uplatňovat sankce tam, kde se u kontrol a revizí spotřebičů a elektrického nářadí bude postupovat podle zrušené přílohy D zmíněné normy.

Vykonává ověření výrobku na výstupu výroby revizní technik, odborně způsobilá osoba nebo osoba poučená?

Zde si dovoluji napsat vlastní názor na celé dění okolo kontrol a „revizí“ elektrických spotřebičů a ručního nářadí. Pro začátek jen úvaha nad tím, zda na výstupu výroby vykonává ověření výrobku revizní technik, odborně způsobilá osoba (elektrotechnik) nebo osoba poučená. Odpověď by mohla přinést alespoň dílčí řešení pro kvalifikaci pracovníků v běžné praxi. Nabízí se další otázka, a to ve vztahu k elektrické instalaci a připojovaným zařízením. Budeme dokola prověřovat spotřebiče a nářadí a ve valné většině nemáme zdání o stavu instalace v místě připojení. Nemělo by se zapomínat na skutečnost, že zásah do výrobku v době záruky může znamenat konec záručních povinností a jejich případné přenesení na autora zásahu. Dříve se tomu říkalo *používání selského rozumu* nebo kulturněji *sblížení s praxí*. V souvislosti se zárukou položme otázku: Jaký technický stav lze předpokládat u elektrického ručního nářadí po dvouletém provozu na staveništi? Obdobou z jiného prostředí je, co lze měřit na počítači mimo přívodní šňůru, nechceme-li způsobit problém. Pro vše zde uvedené a další

Vyhrazená technická zařízení nejsou novým pojmem

Na popsaném postupu není nic zajímavého – nyní již s ohledem na dobu vzniku patří trochu minulosti a myslím, že zůstával v poklidu změny je možné označit rok 1995, kdy bylo vydáno doporučení ke kontrolám elektrických spotřebičů a pohyblivých přívodů během jejich používání. Doporučení vzniklo téměř šest let po společenských změnách a v době, kdy již technické normy nebyly obecně závazné. Uvedené požadavky v podobě doporučení bylo možné považovat za prospěšné a stanovené postupy za snahu o vyšší úroveň bezpečnosti spotřebičů v provozu. Doporučení do značné

Odborné časopisy s tradicí zdroj aktuálních informací

FCC PUBLIC

AUTOMA

automatizace, regulace a průmyslové informační technologie

měsíčník pro výrobce i uživatele automatizační a regulační techniky, konstruktéry, vývojové pracovníky, manažery i studenty SOŠ a VŠ

cena 52 Kč
roční předplatné 624 Kč, studenti 504 Kč

ELEKTRO SVĚTLO

silnoproudá elektrotechnika v praxi – provoz, údržba, trendy, inovace

měsíčník pro revizní techniky a projektanty elektrických zařízení, montéry, údržbáře, střední i vrcholové manažery firem, pedagogy i studenty všech oborů elektrotechniky

cena 52 Kč
roční předplatné 624 Kč, studenti 504 Kč

informace o osvětlování a využití světla

dvouměsíčník pro techniky, architekty a projektanty osvětlení, výrobce i dodavatele osvětlovací techniky, pracovníky hygieny, studenty a všechny zájemce o tento obor

cena 52 Kč
roční předplatné 312 Kč, studenti 252 Kč

objednávky na www.odbornecasopisy.cz nebo tímto objednacím lístkem

objednací lístek

praktické otázky myslím, že je účelné vykonávat kontroly spotřebičů a náradí a slovo revize zde vypustit, protože technicky vlastně nemá opodstatnění. Z praxe se dá odvodit, že spotřebiče a náradí, které při kontrole vykazují viditelné nedostatky, je při současné ceně oprav a služeb výhodnější vyřadit, než provádět náročné a zbytečné úkony. Pro pohyblivé přívody a prodlužovací šňůry je jedním z největších problémů jejich identifikace pro případnou kontrolu a měření. Chybí příliš často vztah uživatelů k zařízení a základní bezpečnostní informace o možném riziku. Řešení je zatím bohužel v oblasti zbožných přání. Škoda, že i po revizi původních dvou norem používá nová norma označení *revize* u spotřebičů i náradí. Základní řešení problému by mělo vycházet z vymezení spotřebičů v návaznosti na zákon č. 22/1997 Sb., v platném znění, o technických požadavcích na výrobky a z vyhrazeného technického zařízení.

V této věci proběhlo již mnoho jednání. Chtěl bych zde připomenout alespoň to z února 2008 na Hospodářské komoře ČR za účasti zástupců ministerstva, inspekce, pracovníků komory a odborníků z elektrotechnických společností. Informace o něm proběhla v tisku i na internetu a zdálo se, že dohoda o pojmu VTZ je na obzoru. Ke škodě věci se tak nestalo a celková situace po dvou letech je možná ještě komplikovanější.

Vyhrazená elektrická zařízení jsou uvedena ve vyhlášce č. 20/1979 Sb., v platném znění. V úvodu je uvedeno vydání vyhlášky podle § 5 odst. 1 písm. d) a f) zákona č. 174/1968 Sb., v platném znění. Při pohledu do zákona zjistíte, že § 4 až § 6 byl zrušen. Lze namítnout, že vyhláška nebyla zrušena předepsaným způsobem, a proto je platná. Jestliže byly důvody pro vypuštění příslušného paragrafu, nestála za to úvaha, jak že je to s vyhláškou založenou na zrušeném ustanovení.

S vyhláškou č. 20/1979 Sb. je spojeno i podnikání v elektrotechnice, proto se zejména v pě-

tiletém období při přezkušování revizních techniků dostává do popředí zájmu. Snahy o změnu nebo úpravu vyhlášky č. 20/1979 Sb. existovaly již v období několika minulých let – vlastně od vydání zákona č. 124/2000 Sb. Výsledkem jsou zatím založené svazky, mnoho jednání a administrativních úkonů, návrhů změn, stanovisek a zdůvodnění s nulovým přínosem pro pracovníky elektrotechniky. Vše navíc spojeno s vydáním nového a dlouho očekávaného zákona o bezpečnosti práce (mj. na Slovensku ho mají od roku 2006 – zákon č. 124/2006 Zz., v platném znění).

Poslední snahou byla úprava vyhlášky a její novela z druhé poloviny roku 2009. Návrh textu se poněkud utajeně a bez větší možnosti vyjádření odborníků elektrotechniků dostal ke schválení v rámci EU. Přitom některá ustanovení jsou značně diskutabilní a jejich výklad může mít mnoho podob, které rozhodně nepřispějí k řešení současného stavu. Jako termín zavedení byl uváděn konec listopadu 2009, kdy končila lhůta k vyjádření ze strany EU. V samotném závěru textu je navržena platnost do konce roku 2011, což vede k zamyšlení, zda energie vynaložená na vytvoření předpisu přinese užitek úměrný nákladům. Přesto, že jsem pečlivě sledoval vydání sbírky zákonů od zmíněného konce listopadu, po vyhlášce ani vidu, ani slechu. Pravdou je, že při maximalistické předpisové aktivitě našich zákonodárců může jeden předpis uniknout. Když se však vrátíme k pokusu o zavedení nového předpisu po značně dlouhé době a s platností na dobu určitou, je zde otázka: Potřebujeme takový předpis? K tomu je třeba připomenout, že vše, co lze ve vyhlášce č. 20/1979 Sb. označit za podstatné, je obsaženo v novelizovaných předpisech – ke všemu vyšší právní síly. Proto se ptáme, zda byly pochopeny principy odpovědnosti výrobce a distributora elektrotechnických výrobků odvozené ze zákonů č. 22/1997 Sb., souvisejících nařízení vlády

a zákona č. 102/2001 Sb. za bezpečnost výrobku, stejně tak jako principy odpovědnosti dodavatele montážních prací elektrického zařízení za dílo – elektroinstalaci.

Novela vyhlášky byla navrhována na základě § 7b zákona č. 174/1968 Sb., což není v souladu s § 21 písm. zákona č. 309/2006 Sb., kde je uvedeno, že stanovení technických zařízení představujících zvýšenou míru ohrožení života a zdraví bude provedeno nařízením vlády. Text novely zavádí mnoho úkonů pro uvedení zařízení do provozu a péči o něj, které jsou již obsaženy v existujících předpisech. Jejich vykonávání je svěřeno organizaci státního odborného dozoru, která hradí provoz z tržeb za provedené úkony, takže je nutné předpokládat zvýšení nákladů podnikatelských subjektů. Zásadní rozhodnutí by mělo být učiněno, s ohledem na výrobek typu spotřebiče apod., kde se charakter nezmění po celou dobu jeho používání a životnosti. Takový výrobek by měl být posuzován jako spotřebič, náradí atd., ale nikoliv jako vyhrazené zařízení. Zařazení mezi VTZ je zde zcela nelogické a sleduje daleko více komerční cíle než bezpečnost a odstraňování rizik provozovatele či uživatele elektrického zařízení.

Závěrem si dovoluji vyslovit myšlenku na zrušení vyhlášky č. 20/1979 Sb., kdy by nedošlo k žádné změně z hlediska požadavků na bezpečnost a odstraňování rizik u elektrických zařízení. Tvzení má oporu v zákoníku práce, zákoně č. 309/2006 Sb., nařízení vlády č. 101/2005 Sb. a dalších. Přesto by bylo více než potřebné stanovit rozsah pojmu vyhrazeného technického zařízení s ohledem na praxi a odlišení elektrického náradí a spotřebičů – zde potom především jednoúčelových. Směr vývoje by měl v elektrotechnice směřovat ke zjednodušení práce, kde jde v současné době vzhledem k počtu předpisů už beztak o pátrací činnost v rozsahu od zákonů, přes nařízení vlády, vyhlášky, normy, místní předpisy až po návody k použití.

☒

Objednávám předplatné časopisu

(zakřížkujte vybraný časopis a doplňte číslo, kterým předplatné zahajujete)

- AUTOMA od čísla/roč. /
- ELEKTRO od čísla/roč. /
- SVĚTLO od čísla/roč. /

jméno..... tel.....

firma..... e-mail.....

ulice, číslo..... PSČ, město.....

IČO..... DIČ.....

podpis objednavatele..... razítko.....

 firma soukromá osoba

objednací lístek vložte do obálky a zašlete na adresu:

vydavatelství FCC PUBLIC s. r. o., Pod Vodárenskou věží 4, Praha 8, 182 08